

CALITATEA GUVERNĂRII ȘI SATISFAȚIA CU VIAȚA A POPULAȚIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*Dr. hab. conf. univ. Svetlana
GOROBIEVSCHI, UTM
Drd. L. PRODAN-ȘESTACOVA, UTM*

Calitatea vieții este actualmente una dintre cele mai complexe probleme de cercetare din domeniul științelor socioumane, aflându-se la intersecția economiei politice, sociologiei, psihologiei, managementului, dreptului etc. Caracterul complex al calității vieții (CV) provoacă interesul cercetătorilor și al publicului larg, datorită creșterii importanței acestui subiect de cercetare asupra nivelului de trai, nivelului de informare și a exigențelor populației față de acesta.

În încercarea sa de a analiza calitatea vieții și satisfacția cu aceasta, deseori, oamenii consideră drept cauză principală guvernarea nereușită. În acest articol, autorii vin cu mesajul lor teoretico-metodologic privind conceptul calității vieții și informația statistică, trasând principalele legături cauzale dintre calitatea guvernării și satisfacția populației cu calitatea vieții sale.

În același timp, e lucru cert că oamenii trebuie să fie conștienți de limitele responsabilității guvernului în această problemă și să nu pună toate eșecurile din viața personală pe seama calității guvernării.

Cuvinte-cheie: *calitatea vieții, calitatea guvernării, satisfacție cu viața, rating mondial, indexul calității vieții, buna guvernare, indicatori de evaluare a politicii publice.*

JEL: R5

Introducere. Dacă vom încerca să evaluăm ratingul conceptelor teoretico-științifice, luând drept criteriu de bază semnificația lor pentru ființa umană, atunci pe primul loc, cel mai probabil, s-ar plasa conceptul calității vieții, deoarece propria viață este cel mai de preț lucru pentru om. Totodată, conceptul calității vieții a pătruns în vocabularul științelor socioumane relativ nu demult (în a doua jumătate a secolului al XX-lea).

În general, calitatea este un concept utilizat în toate domeniile vieții economice și sociale, deși are caracter subiectiv și semnificații particulare pentru diferite domenii, sectoare, funcțiuni sau obiecte specifice. Calitatea este un termen general (aplicabil celor mai diferite trăsături sau caracteristici individuale sau generice, fiind definită în diferite moduri de către experți și cercetători în domeniu).

Conceptul de *calitate a vieții* în general a fost definit ca fiind „gradul în care o persoană se bucură de posibilitățile importante ale vieții sale” [10]. Posibilitățile

OF GOVERNANCE AND THE POPULATION'S LIFE SATISFACTION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

*Svetlana GOROBIEVSCHI, PhD in
Economics, associate professor, hab. UTM
L. PRODAN-SESTACOVA, PhD candidate,
UTM*

In our days, the concept of life quality is one of the most complex research topics in the field of the social sciences, being at the intersection of economics, sociology, psychology, management, law, etc. But this complex character does not reduce the interest for this concept, nor by researchers or the general public, due to the increased importance of this research topic, the information level and population exigencies towards it.

In an attempt to analyze the quality of life and satisfaction with this, often, people consider that the main cause is government failure. In this article the authors make a theoretical and methodological contribution on the concept quality of life, establishing a causal link between quality of governance and the population's satisfaction with life quality (LQ). At the same time, the authors remain on the position that people must be aware of the limits of government's responsibility in this matter and not attribute all failures from personal life to the quality of governance.

Key words: *life quality, quality of governance, life satisfaction, global rating, life quality index, good governance, indicators for public policy evaluation*

JEL: R5

Introduction: If we try to evaluate the rating of theoretic-scientific concepts, taking as a key criterion their significance for the human being, probably the first place would be occupied by the concept of life quality, because life is the most precious thing for a human being. However, the quality of life concept entered the vocabulary of the social sciences, quite recently (in the second half of the 20th century).

Generally, quality is a concept that it is used in all economic and social areas, but it has a subjective character and particular significances for different fields, sectors, functions or specific objects. Quality is a general term, applicable to various traits or characteristics, either individual or generic, and has been defined in different ways by various experts and researchers in the field.

The *quality of life* concept has been defined, in general as "the degree to which a person enjoys the main possibilities of his life" [10]. Possibilities results from the opportunities and limitations which each person has in his

rezultă din oportunitățile și limitările pe care fiecare persoană le are în viața sa și reflectă interacțiunea cu factorii personali și de mediu. Acest concept are însă un caracter subiectiv: calitatea vieții poate fi înțeleasă *diferit* de *diferite* persoane din *diferite* zone geografice sau contexte culturale.

Dicționarul explicativ al limbii române (Dex) (on-line) oferă următoarea definiție: „Calitatea vieții este o categorie sociologică desemnând totalitatea posibilităților oferite individului de către societate în vederea organizării existenței sale după cerințele și dorințele proprii” [16].

1. Metode și analiză. În urma cercetărilor realizate în vederea studierii conceptelor și abordărilor metodologice de evaluare și creștere a calității vieții, s-a constatat că aria calității vieții este definită drept valoarea pentru om a vieții proprii, modul și măsura în care condițiile vieții oferă omului posibilitatea satisfacerii necesităților sale, gradul de satisfacție cu viața sa [7, p.16].

Cercetările asupra calității vieții s-au concentrat pe două metodologii principale de măsurare a acesteia.

Prima metodologie, denumită „bunăstarea subiectivă” se bazează pe concepte personale: fericire, plăcere, împlinire, utilități (avantaje) și altele de acest gen.

A doua metodologie utilizează așa-numita „măsurare obiectivă” a calității vieții, prin indicatori cuantificabili sociali, economici și de sănătate. De exemplu, măsurile obiective includ indicatori de producție economică, grad de cultură generală, speranță de viață etc., adică date care pot fi colectate fără a testa direct persoanele evaluate.

Robert Costanza ș. a. (2008) au propus o *combinare* a abordărilor obiective și subiective ale calității vieții, elaborând această definiție integrată: „Calitatea vieții este gradul în care necesitățile obiective umane sunt îndeplinite în relație cu percepțiile personale sau de grup ale „bunăstării subiective”. Necesitățile umane sunt necesități de bază pentru trai, reproducere, securitate, afecțiune etc. [5].

The Economist Intelligence Unit (companie independentă din Marea Britanie) a elaborat în **anul 2005** un „**indicator al calității vieții**” (*Quality of Life Index*) care se bazează pe o metodologie unică ce leagă rezultatele analizelor satisfacției subiective a vieții cu factorii obiectivi ai calității vieții din diferite țări. Acest indicator a fost calculat pe baza datelor din 111 țări și regiuni. Indicatorul calității vieții include 9 factori ai calității vieții, pentru determinarea „scorului” națiunilor și anume: 1) sănătate; 2) viață de familie; 3) viața comunității; 4) situație materială (PIB per persoană, în \$); 5) stabilitate politică și securitate; 6) climă și geografie; 7) rată de șomaj; 8) libertate politică; 9) egalitatea sexelor.

În primul rating, din 2005, R.Moldova a fost plasată pe locul 99 – cu 5,01 puncte din 10 posibile.

În ratingurile ulterioare (2012, 2013), calitatea

life and reflects the interaction with personal and environmental factors. This concept has, however, a subjective character: quality of life can be understood in different ways by different people in different geographical areas or cultural contexts.

The Explanatory Dictionary of the Romanian Language, Dex 2012 (online) provides the following definition "Quality of life is a sociological category designating all the possibilities offered to an individual by the society in order to organize his existence according to his own requirements and desires" [16].

1. Methods and analysis. As a result of research on concepts and methodological approaches for assessing and increasing quality of life, it has been observed that the quality of life is defined man's value of his own life, the way and degree in which life's conditions offers man human the possibility of satisfying his needs, as well as life's satisfaction to him [7, p.16].

The quality of life research focused on two main methodologies to measure it.

The first methodology, called "subjective well-being", is based on personal concepts: happiness, pleasure, fulfillment, utility (benefits), and others like that.

The second methodology uses so-called "objective measurement" of life quality, through measurable indicators of social, economic and health. For example, objective measures include indicators of economic output, level of general education, life expectancy, and so on; namely dates that can be collected without a direct analysis of the evaluated persons.

Robert Costanza et al. (2008) proposed a *combination* of objective and subjective approaches of life quality, developing the following integrated definition: "Quality of life is the degree to which human objectives needs are fulfilled in relation with personal or group perceptions of subjective well-being ". Human needs are basic human needs for living, reproduction, security, affection, and so on. [5].

The Economist Intelligence Unit (an independent company in the UK) has elaborated an "**Quality of Life Index**" 2005, which is based on a unique methodology linking test results of subjective life satisfaction with objective factors of life quality in various countries. This indicator was calculated with data from 111 countries and territories. The quality of life indicator includes nine quality of life factors, which determine the "score" of nations, namely: 1) health; 2) family life; 3) community life; 4) financial situation (GDP per person, in \$); 5) political stability and security; 6) climate and geography; 7) unemployment rate; 8) political liberty; 9) gender equality.

The Republic of Moldova, in the first rating from 2005, was ranked on 99 with 5,01 points out of 10 possible.

In recent ratings (2012, 2013) quality of life in the Republic of Moldova is assessed only in terms of the

vieții în R.Moldova este apreciată din punct de vedere doar al unor elemente ale indicatorului calității vieții: indicele prețurilor de consum, puterea de cumpărare locală, prețurile la alimente, costul chiriei și altele.

În schimb, în acest rating, la nivel local, se regăsește capitala R.Moldova – orașul Chișinău, cu situația din anul 2013, reflectată în tabelul 1. În urma analizei informației din tabel, vom constata că nivelul calității vieții la Chișinău, în comparație cu alte orașe din diferite regiuni ale lumii, este unul scăzut.

Menționăm că poziția cea mai înaltă în acest rating este ocupată de Canberra (Australia) cu 240,52 puncte, iar ultima poziție îi aparține orașului Jakarta (Indonezia) cu – 25,71 puncte.

components of the life quality index: consumer price index, local purchasing power, food products prices, rent prices and others.

However, at local level this rating includes the capital of the Republic of Moldova -Chisinau, with the situation from 2013, as shown in Table 1. Following the analysis of information from Table 1, we conclude that the quality of life in Chisinau, compared to other cities in different regions of the world, is a low one.

We mention that in this rating the highest position is occupied by Canberra (Australia) with 240, 52 points, and the last position belongs to Jakarta (Indonesia) with 25, 71 points.

Tabelul 1 / Table 1

Calitatea vieții în orașele lumii (puncte)
(după The Economist Intelligence Unit) /
Quality of life in cities around the world (points)
(under The Economist Intelligence Unit)

<i>Nr. crt. / No. crt..</i>	<i>Orașul, țara / City, country</i>	<i>Indexul CV / Life quality index</i>	<i>Indicele puterii de cumpărare / Purchasing power index</i>	<i>Indicele securității / Security index</i>	<i>Indicele sănătății / Health index</i>	<i>Indicele prețurilor de consum / Consumer prices index</i>	<i>Indicele poluării / Pollution Index</i>
1	Canberra, Australia / Canberra, Australia	240.52	138.38	64.47	81.85	111.61	14.76
2	Ottawa, Canada / Ottawa, Canada	236.31	163.77	74.26	66.27	94.43	31.71
3	Frankfurt, Germania / Frankfurt, Germany	215.20	145.88	71.62	57.41	100.62	33.69
4	Chicago, SUA / Chicago, USA	189.02	127.77	46.54	62.92	81.98	31.68
5	Stockholm, Suedia / Stockholm, Sweden	175.73	93.10	74.38	82.50	122.72	12.81
6	Tallinn, Estonia / Tallinn, Estonia	149.54	52.51	70.86	74.35	70.59	10.34
7	Bologna, Italia / Bologna, Italy	146.33	79.99	77.34	75.93	95.63	41.67
8	Bruxelles, Belgia / Bruxelles, Belgium	136.27	98.56	46.21	81.35	105.99	57.90
9	Pretoria, Africa de Sud / Pretoria, South Africa	124.04	110.52	19.98	80.09	54.68	62.76
10	Chișinău, Moldova / Chisinau, Moldova	39.05	24.76	54.30	62.96	42.97	64.66
11	București, România / Bucharest, Romania	30.72	42.04	66.81	46.42	54.04	92.69
12	St. Petersburg, Rusia / St. Petersburg, Russia	20.65	47.07	47.72	53.33	64.30	88.64
13	Kiev, Ucraina / Kiev, Ukraine	12.20	35.68	47.10	43.98	51.96	80.19
14	Erevan, Armenia / Yerevan, Armenia	4.18	23.02	62.66	37.04	48.93	80.15
15	Beijing, China / Beijing, China	- 2.18	47.31	50.98	68.52	57.13	90.51

Sursa / Source: http://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_current.jsp

Expertii Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (*United Nations Development Programme, UNDP*) introduc din 1990 măsurarea obiectivă a calității vieții, prin indicatori cuantificabili, cu ajutorul indicelui dezvoltării umane – IDU (*Human Development Index – HDI*), care reprezintă bunăstarea populației la nivel național sau regional.

Cu cât este mai mare valoarea indicelui IDU, cu atât este mai ridicată calitatea vieții umane. Astfel, ratingul Moldovei din ultimii doi ani (2011, 2012), după valoarea IDU, a clasat-o pe locul 113 din 187 de țări ale lumii, fiind în rândul țărilor cu dezvoltare umană medie, precedată de Egipt și urmată de Uzbekistan [9, p.17].

Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OCED) percepe viața ca ceva mai mult decât cifrele referitoare la PIB și alți indicatori economici. La rândul său, în studierea problemelor calității vieții, OCED a propus în calitate de indicator un agregat numit „indicele unei vieți mai bune” (Better Life Index, BLI). Acest agregat include 11 aspecte ale vieții umane: condițiile de trai, veniturile, angajarea în câmpul muncii, societatea, educația, ecologia, drepturile civile/angajamentul civic, sănătatea, satisfacția cu viața, securitatea, odihna și agrementul. Actualmente, OCED calculează BLI pentru 34 de țări-membre ale OCED, care întrunește majoritatea țărilor economic dezvoltate și alte câteva țări în curs de dezvoltare, precum și pentru partenerii de bază – Brazilia și Rusia. Se prevede includerea în listă a încă 4 parteneri-cheie: India, Indonezia, China și Republica Africa de Sud. Nici Republica Moldova, nici apropiații ei vecini, România și Ucraina, nu fac parte din studiul OCED privind indicele unei vieți mai bune [17].

2. Rezultate și discuții. Devine tot mai clar că un asemenea interes major față de calitatea vieții din partea comunității științifice și a organizațiilor internaționale are la bază un anumit scop – îmbunătățirea reală a calității vieții, scop care, de-a lungul epocilor, a fost și rămâne unul prioritar pentru societatea umană, pentru națiuni și indivizi.

Efortul depus pentru atingerea acestui scop presupune aplicarea tuturor funcțiilor manageriale, precum planificarea, coordonarea, antrenarea/motivarea, monitorizarea și evaluarea calității vieții la diferite niveluri. Deci, autorii pledează pentru abordarea sistemică a îmbunătățirii vieții prin utilizarea metodologiei de evaluare și creștere a calității vieții.

În viziunea noastră, **managementul calității vieții** reprezintă un proces sau un algoritm continuu, necesar de a fi adaptat permanent la nevoile evolutive ale ființei umane.

Aici, autorii țin să menționeze că managementul calității vieții și creșterea acesteia au diferite componente: nivelul individual, regional și național.

La nivel individual, managementul calității vieții este efectuat de către ființa umană, independent de comunitate, prin realizarea nevoilor sale și atingerea obiectivului central al dezvoltării individuale (împlinirea de sine) [6, p.28].

Experts of the United Nations Development (UNDP) introduced in 1990 the objective measurement of LQ, through measurable indicators by using the Human Development Index (HDI), which represents human welfare at national or regional level.

The higher value of HDI index is, the higher the quality of human life. Thus, for the last two years (2011-2012) Moldova was ranked on the HDI on place 113 out of 187 countries, placing it among countries with medium human development, preceded by Egypt and followed by Uzbekistan [9, p.17].

The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) perceives that life is something more than GDP figures and other economic indicators. In turn, to study quality of life issues, the OECD proposed as an aggregate indicator, the so called “Better Life Index” (Indecele unei Vieți mai Bune, IVB). This aggregate consists of 11 aspects of human life: living conditions, income, employment, society, education, environment, civil rights / civic engagement, health, life satisfaction, safety, recreation and leisure. Currently, the OECD calculates the BLI for 34 OECD member countries, including the majority of economically developed countries and some developing economies, as well as key partners like Brazil and Russia. In the near future it will additionally list four key partners: India, Indonesia, China and the Republic of South Africa. Neither the Republic of Moldova nor her neighbors Romania and Ukraine are a part of the OECD study regarding the index of a better life [17].

2. Results and discussions. It becomes clear, that such major interest from the scientific community and international organizations for life quality is based on a specific purpose - real improvement of LQ, a purpose, which through the ages has been and remains a priority for society, nations and individuals.

The effort put in order to achieve this goal implies the application of all managerial functions such as planning, coordination, training / motivation, monitoring and quality of life evaluation at different levels. So, the authors advocate for a systemic approach in life quality increase by using the methodology to evaluate and increase and life quality.

In our vision, the **management of LQ** is a continuous or algorithmic process, needed to be permanently adjusted to the needs of human evolution.

Here, the authors would like to mention that the management of life quality and its increase has different components: at individual, regional and national levels.

At the individual level the management of life quality is achieved independently of the community by the human being, by achieving human needs and attaining the central objective of individual development (self-fulfillment) [6, p.28].

La nivel regional, managementul calității vieții este realizat prin actualizarea factorilor dezvoltării comunitare. La acest nivel, îmbunătățirea calității vieții necesită instituții eficace și eficiente, precum și o cooperare strânsă între indivizi, grupuri sociale cu diverse interese și autorități publice de toate nivelurile. Pentru a atinge scopul dorit la nivel comunitar și/sau național, se elaborează un set larg de politici. Domeniile de aplicare a acestora sunt, practic, identice cu factorii care determină calitatea vieții omului, și anume: avem politici în domeniul economic (politica comercială, politica monetară, politica fiscală, politica businessului mic și mijlociu, politica industrială, politica agrară), în domeniul ocupării forței de muncă, al protecției sociale, sănătății, securității, educației, drepturilor omului, mediului, turismului etc.

Deci, la nivel de societate, a fost conștientizat faptul că creșterea nivelului calității vieții necesită implicarea structurilor respective ale statului, deși satisfacția de această „implicare”, totuși, lasă de dorit. Satisfacția cetățenilor de calitatea guvernării și de nivelul de rezolvare a problemelor stringente ale societății umane, în întregime, și a individului, în particular, este minoră. Conform Barometrului de Opinie Publică din R.Moldova, realizat de **Institutul de Politici Publice**, în aprilie 2013, la întrebarea „În ce măsură sunteți mulțumiți de ceea ce face conducerea în următoarele domenii?”, răspunsurile au fost repartizate astfel (figura 1):

At the regional level the management of life quality is achieved by updating the factors of community development. At this level, quality of life requires effective and efficient institutions, as well as a close cooperation between individuals, social groups with different interests and public authorities of all levels. To achieve the desired goal at the community and/ or national level, it creates a broad set of policies. Their fields of application are practically identical to the factors that determine the quality of human life, namely, we have economic policies (trade policy, monetary policy, fiscal policy, small and medium business, industrial policy, agrarian policy), in the field of employment, social protection, health, safety, education, human rights, environment, tourism, etc.

So, at society level, it became clear that quality of life requires involvement from the respective structures of the state, but satisfaction with this "involvement", however, is poor. Citizen satisfaction of governance quality and the level for solving the stringent problems of human society, as a whole, and those of the individual, particularly, is very low. According to the Public Opinion Barometer of the Republic of Moldova, conducted by the Institute for Public Policy in April 2013, to the question "To what extent are you satisfied with what the authorities do in the following fields?", the answers were distributed as follows (fig. 1):

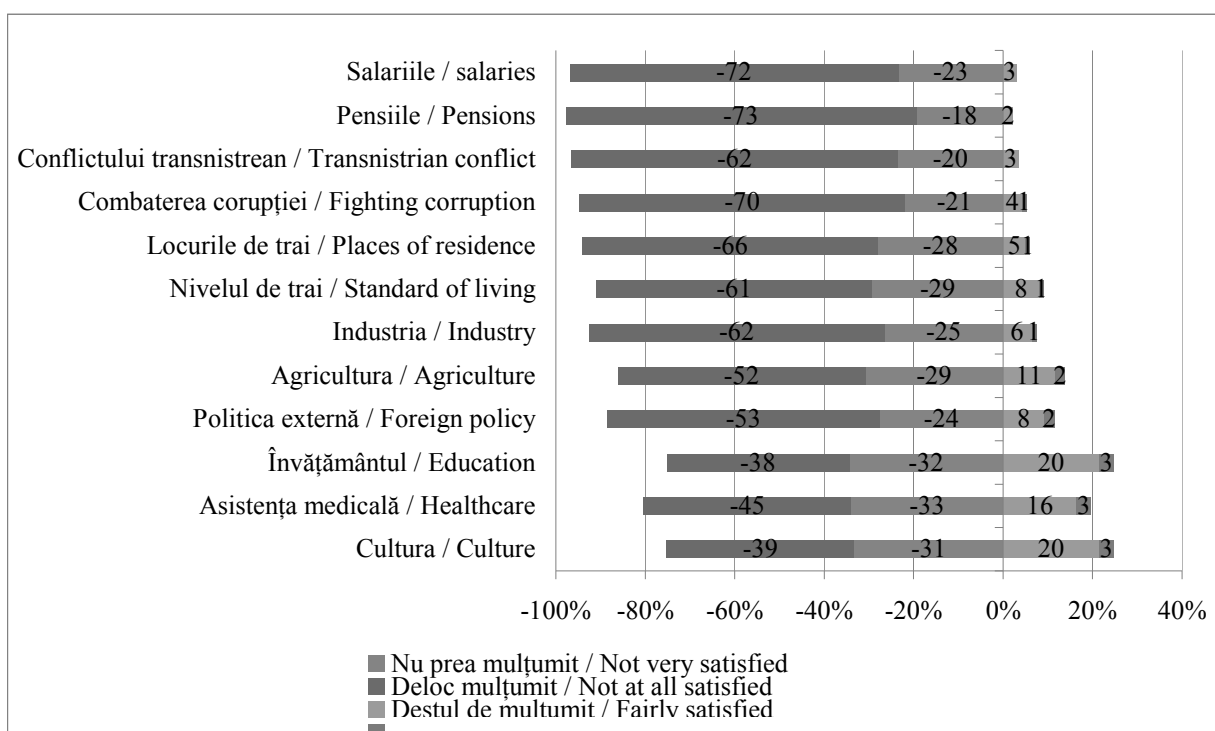

Figura 1. Satisfacția cetățenilor R. Moldova de activitatea conducerii țării, pe domenii / Figure 1. Satisfaction of Moldovan's citizens of country's leadership activity on fields
 Sursa / Source: http://www.ipp.md/public/files/Barometru/BOP_aprilie_2013_Final.pdf

După cum observăm din figura 1, cu toate că în unele sectoare ale vieții sociale (cultură, învățământ) nivelul satisfacției exprimat de populație este comparativ mai înalt decât în alte sectoare (agricultură, industrie, politică externă, angajarea în câmpul muncii), numărul celor nemulțumiți sau nu prea mulțumiți depășește numărul celor mulțumiți și celor foarte mulțumiți de activitatea conducerii țării.

În contextul calității vieții, satisfacția exprimată față de guvernare apare ca una din dimensiunile subiective ale calității vieții, fiind o îmbinare între percepere și evaluare realizată de individ. Această dimensiune nu este decât o componentă a conceptului complex al calității vieții. Bineînțeles, analizând componenta subiectivă, nu putem omite și măsurările obiective, pentru a completa tabloul real.

În încercarea de a fi obiectivi în materia calității actului de guvernare, trebuie să pomim de la unele principii și criterii, care apar ca „standarde” în acest domeniu de activitate.

Există foarte multe abordări și definiții pentru *buna guvernare*. **Carta Albă a Guvernării Europene** ne sugerează cinci principii de bună guvernare:

- 1) **deschidere/transparență** (instituțiile trebuie să lucreze într-o manieră mai deschisă);
- 2) **participare** (calitatea, relevanța și eficiența politicilor depind de asigurarea unei participări largi pe traseul întregului lanț politic – de la concepție la implementare);
- 3) **răspundere** (rolurile în procesele legislative și executive trebuie să fie mai clare);
- 4) **eficiență** (politicile trebuie să fie clare și prompte, furnizând ceea ce este necesar pe baza unor obiective clare, o evaluare a impactului viitor);
- 5) **coerență** (politicile și acțiunea trebuie să fie coerente și ușor de înțeles) [8, p.13].

Experții români, în urma realizării unor proiecte în domeniul calității guvernării, definesc buna guvernare ca fiind un mod de guvernare care:

- se bazează pe **respectarea legilor și aplicarea regulamentelor**;
- presupune **asumarea deplină a răspunderii** față de membrii comunității;
- permite **participarea cetățenilor** la buna funcționare a instituțiilor publice;
- permite tratarea **echitabilă** a tuturor factorilor interesați în elaborarea și formularea politicilor și deciziilor publice;
- este **transparent**;
- asigură **integritatea** reprezentanților administrației publice;
- livrează servicii publice într-un mod **eficient** [3, p.6].

În opinia noastră, principiile unei bune guvernări, expuse mai sus, sunt exprimate, preponderent, prin fenomene care, în încercarea de analiză suferă de foarte mult subiectivism și lasă puțin loc pentru o evaluare cantitativă (excepție face doar *principiul eficienței*). Încă un moment,

As we notice in figure 1, although in some areas of social life (culture, education) the level of satisfaction expressed by the population is comparatively higher than in other sectors (agriculture, industry, foreign policy, employment), the number of dissatisfied or too satisfied takes precedence over those rather satisfied and very satisfied with the Government policies in the Republic of Moldova.

In the context of life quality the expressed satisfaction with the government appears as one of the subjective dimensions of life quality, being a mix between perception and assessment achieved by the individual. This size is only a component of the complex concept of life quality. Of course, analyzing the subjective component, we cannot omit to complete the picture and measurement objective.

In an attempt to be objective concerning the quality of governance, we must start from some principles and criteria, which appear as "standards" in this field of activity.

There are many approaches and definitions of *good governance*. The **White Paper on European Governance** suggests five principles of good governance:

1. **Openness/transparency** (institutions must work in a more open manner);
2. **Participation** (quality, relevance and effectiveness of policies depend on ensuring wide participation throughout the policy chain - from conception to implementation);
3. **Liability** (the roles in legislative and executive process must be more clear);
4. **Efficiency** (policies should be clear and timely, delivering what is necessary on the basis of clear objectives and a future impact assessment);
5. **Coherence** (policies and action must be coherent and comprehensible) [8, p.13].

Romanian experts, following the implementation of various projects on quality of governance, define good governance as being the way of government, that:

- is based on **compliance with laws and application of regulations**;
- involves full accountability to the communities;
- allows **citizen participation** in the proper functioning of public institutions;
- allows **fair** treatment of all stakeholders in the development and formulation of policies and public decisions;
- is **transparent**;
- ensures the **integrity** of public administration representatives;
- delivers public services **effectively** [3, p.6].

According to the authors, the principles of good governance set out above, are expressed mainly, by trying to analyze phenomena which greatly suffer from subjectivism and leave little room for a quantitative evaluation (only the *principle of effectiveness* is an exception). Another point the authors wish to emphasize, is the quality of governance

care autorii doresc să-l sublinieze, este evaluarea calității guvernării din punctul de vedere al inițiatorilor evaluării (evaluarea internă și externă). Pentru Republica Moldova, demersul de evaluare a calității guvernării, la capitolul transparență, echitate, responsabilitate, întotdeauna vine din exterior, de la diferite organizații și structuri internaționale, organizații nonguvernamentale locale, experți independenți etc. Spre regret, actualmente nu există un mecanism instituționalizat de autoevaluare a calității guvernării prin prisma principiilor menționate anterior.

Un grup de cercetători al Băncii Mondiale (Kaufmann D., Kraay A., Mastruzzi M. ș.a.) a mers și mai departe și, pe lângă principiile de bună guvernare, a elaborat un set de indicatori pentru evaluarea calității actului de guvernare, monitorizând dinamica indicatorilor, începând cu anul 1996. Acești indicatori cuprind 6 dimensiuni majore ale guvernării:

- 1) respectul față de libertățile și drepturile politice și civice de bază;
- 2) asigurarea stabilității politice și evitarea conflictelor violente;
- 3) guvernarea eficientă exprimată printr-o birocrație competentă și servicii publice calitative;
- 4) asigurarea unui mediu de afaceri favorabil;
- 5) edificarea unui stat de drept funcțional;
- 6) lupta împotriva corupției [11].

Republica Moldova, văzută prin prisma acestor 6 dimensiuni, demonstrează o creștere a indicatorilor de guvernare în ultimii 10 ani (tabelul 2).

evaluation in terms of the evaluation initiators (internal and external evaluation). For the Republic of Moldova the valuation approach of governance quality in transparency, fairness, responsibility chapter, always comes from the outside, from various international organizations and structures, local non-governmental organizations, independent experts, etc.. Unfortunately, currently there is no institutionalized mechanism for self-evaluation governance of quality using the aforementioned principles.

A group of researchers of the World Bank, Kaufmann D., Kraay A., M. Mastruzzi went further and, in addition to principles of good governance, have developed a set of indicators for assessing the quality of governance, monitoring the dynamics of these indicators, since 1996. These indicators comprise six major dimensions of governance:

- 1) respect for freedoms and civic and political rights;
- 2) ensure the political stability and avoid the violent conflicts;
- 3) express the efficient governance by a competent bureaucracy and qualitative public services;
- 4) ensure a favorable business environment;
- 5) edification of a functioning state of law;
- 6) fight against corruption [11].

Over the last 10 years, the Republic of Moldova demonstrates through these six dimensions an increase in governance indicators (tab. 2).

Tabelul 2 / Table 2

**Ratingul mondial al R. Moldova la capitolul indicatori de guvernare (puncte) /
The rating of the Republic of Moldova at worldwide governance indicators (points)**

Indicatorii / Indicators	Anii / Years	Scorul (de la -2.5 la +2.5) / Score from -2.5 to +2.5	Ratingul (de la 0 la 100 puncte) / Rating from 0 to 100 points
1. Respectul față de libertățile și drepturile politice și civice de bază / Respect for the basic freedoms and civil and political rights	2002	- 0.60	30.29
	2007	- 0.30	37.02
	2012	- 0.09	45.97
2. Asigurarea stabilității politice și evitarea conflictelor violente / Ensure political stability and avoid violent conflicts	2002	- 0.26	37.02
	2007	- 0.05	41.35
	2012	0.02	45.97
3. Guvernarea eficientă (servicii publice calitative) / Efficient governance (management quality)	2002	- 0.61	31.22
	2007	- 0.81	22.33
	2012	- 0.55	34.45
4. Asigurarea unui mediu de afaceri favorabil (calitatea reglementărilor) / Ensure a favourable business environment (quality of regulations)	2002	- 0.41	38.73
	2007	- 0.28	43.69
	2012	- 0.11	48.80
5. Edificarea unui stat de drept funcțional / Edification of a functioning state of law	2002	- 0.64	32.54
	2007	- 0.53	36.84
	2012	- 0.36	45.02
6. Lupta împotriva corupției / Fight against corruption	2002	- 0.95	18.54
	2007	- 0.95	33.01
	2012	- 0.60	32.54

Sursa / Source: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#reports>, vizitat 12.03.2014

Observăm că în această abordare, pe lângă celelalte principii, se pune accentul pe asigurarea unui mediu de afaceri favorabil, fapt care favorizează creșterea economică și, implicit, creșterea calității vieții. Totodată, se scoate în evidență importanța luptei cu corupția, care, pentru R.Moldova, este factorul crucial de rezolvare a unui șir de probleme cu caracter socioeconomic.

Studiul **Worldwide Governance Indicators** arată că guvernarea în Republica Moldova, începând cu anul 2002, are tendințe de creștere sub aspectul calității actului de guvernare. Toți indicatorii utilizați la evaluarea acesteia, în afara *indicatorului luptei împotriva corupției*, au dovedit o tendință de progres. Ritmul de creștere al acestor indicatori nu este foarte înalt, dar totuși constatăm că esențialul progresul realizat.

Alături de cercetătorii științifici și politicienii din alte țări, autoritățile din R.Moldova au conștientizat că o bună guvernare este o condiție indispensabilă pentru o dezvoltare economică și umană adecvată. Guvernul Republicii Moldova și-a stabilit în programul de guvernare pe perioada 2011-2014 următoarele priorități:

- 1) integrarea europeană,
- 2) creșterea economică durabilă și incluzivă,
- 3) reformarea sistemului judecătoresc și a organelor de drept,
- 4) combaterea sărăciei,
- 5) administrația publică eficientă,
- 6) dezvoltarea agriculturii și zonelor rurale,
- 7) reintegrarea țării [14].

Dar ameliorarea guvernării nu trebuie percepută doar ca un mijloc de perfecționare a capacităților instituționale ale statului de a elabora și implementa politici durabile de dezvoltare umană, ci și ca o modalitate de consolidare a rolului societății civile. Un sistem de administrație publică eficient și deschis către cetățeni reprezintă o premisă pentru implementarea oricăror strategii de creștere economică și dezvoltare umană.

Nu întâmplător, la baza unei adevărate democrații și prosperități, se află „*angajamentul civic*”, care constă în participarea actorilor privați în sfera publică. Aceasta se realizează prin interacțiunea *organizațiilor societății civile* și a cetățenilor în general cu autoritățile publice, diverse instituții și reprezentanți ai businessului, în procesul de luare a deciziilor care afectează bunăstarea publică (și, prin urmare, calitatea vieții). Angajamentul civic presupune participarea societății civile la procesele de dezbateră a politicilor, prestarea de servicii publice, administrarea bunurilor publice și, nu în ultimul rând, la monitorizarea acțiunilor întreprinse de stat [4, p.13].

În contextul integrării europene și **Planului de Acțiuni RM – UE**, societatea civilă a primit un nou impuls în dezvoltarea sa și în procesul de consolidare a democrației participative, deși destul de fragilă în

We observe that this approach, in addition to other principles, focuses on ensuring a favorable business environment, which fosters economic growth and, hence, increased quality of life. At the same time, it highlights the importance of the fight against corruption, which for Moldova is the crucial factor in resolving a number of socio-economic issues.

The **Worldwide Governance Indicators** study shows that the governance in the Republic of Moldova, since 2002, tends to increase relating to the quality of governance. All indicators used in this evaluation, with the exception the *indicator “fight against corruption”*, have shown an increasing trend. The growth rate of these indicators is not very high, but nevertheless essentially ascertains the progress achieved.

Together with scientists and politicians from other countries, Moldovan authorities have acknowledged, that good governance is an indispensable prerequisite for economic development and human resources. Government of the Republic of Moldova has established in the governing program during the period 2011-2014, the following priorities:

- 1) European integration,
- 2) sustainable and inclusive economic growth,
- 3) judiciary and law enforcement reform,
- 4) combating poverty,
- 5) efficient public administration,
- 6) agriculture and rural areas development,
- 7) country reintegration [14].

But, improving governance should be seen not only as a means for improving the state institutional capacity in order to develop and implement policies of sustainable human development, but also as a means of strengthening the role of civil society. An effective and open public administration to citizens is a prerequisite for the implementation of any strategy for economic growth and human development.

Not coincidentally, at the basis of true democracy and prosperity is “*civic engagement*”, which consists in participation of private actors in the public sphere. This is achieved through the interaction of *civil society organizations* and citizens in general, with public authorities, agencies and business representatives, in the process of making decisions that affect the public welfare (and therefore, quality of life). Civic engagement entails civil society participation in the processes of policy debate, public services, public administration of assets and, not at least, monitoring the actions taken by the state. [4, p.13].

Within the context of European integration and **Action Plan EU-RM**, the civil society received a new impulse in its development and in strengthening of participative democracy, which is still quite fragile in Moldova. The **Action Plan EU-RM** provides support for civil society development, involving the following measures:

R.Moldova. **Planul de Acțiuni RM – UE** prevede susținerea dezvoltării societății civile prin realizarea următoarelor măsuri:

- amendarea legii privind întrunirile în scopul ajustării la cerințele Convenției Europene pentru Drepturile Omului;
- facilitarea susținerii dezvoltării societății civile, consolidarea dialogului și cooperării [13].

În ceea ce privește consolidarea dialogului și cooperarea dintre factorii de guvernare și societatea civilă, se consideră suficient de relevantă, pentru tabloul general, cooperarea la două componente importante:

- 1) consultarea și dialogul administrației publice centrale (APC) cu administrația publică locală (APL);
- 2) consultarea și dialogul instituțiilor de stat cu organizațiile nonguvernamentale (ONG).

În ceea ce privește consultarea APC cu APL, chiar dacă principiul consultării este stabilit prin lege, acesta nu are efecte scontate. În conformitate cu Carta Europeană a Autonomiei Locale, cu Constituția și alte legi ale Republicii Moldova, autoritățile locale trebuie să fie consultate în timp util și într-un mod adecvat în procesul planificării și adoptării deciziilor normative și administrative care le afectează în mod semnificativ. Este incontestabil faptul că actualitatea și importanța consultării efective a autorităților locale sunt în creștere, devenind și un important criteriu de evaluare din partea organizațiilor internaționale. Este de asemenea evident faptul că autoritățile APC înțeleg importanța problematicei și a presiunilor exercitate de partenerii internaționali de dezvoltare [2, p. 24].

Totuși, situația în domeniu încă lasă de dorit, de la acțiuni formale și până la instituirea unui dialog efectiv sunt necesare încă multe schimbări. De exemplu, un pas important în instituționalizarea dialogului dintre autoritățile centrale și cele locale l-ar fi putut constitui crearea Comisiei paritare pentru descentralizare (paritar = în care părțile sunt în număr egal), însă modul în care această structură a fost creată a redus substanțial din beneficiul creării sale, mai ales în comparație cu practica altor țări (figura 2).

Referitor la dialogul Guvernului cu ONG, trebuie subliniat faptul că o condiție obligatorie pentru buna funcționare a ONG-urilor este cooperarea acestora cu instituțiile de stat.

Până în 2006, autoritățile publice din R.Moldova nu se dovedeau suficient de deschise în raportul lor cu societatea civilă. La sfârșitul anului 2005, însă, mai multe instituții de stat, în special Parlamentul și Ministerul Afacerilor Externe, și-au declarat intențiile de a instituționaliza colaborarea lor cu societatea civilă.

- amending the law on assemblies in order to adjust to the requirements of the European Convention on Human Rights.
- facilitating the support civil society development and strengthening dialogue and cooperation [13].

As regards the strengthening of dialogue and cooperation between the governance and civil society, the authors consider sufficiently relevant to the overall picture, the cooperation in two important components:

- 1) central public administration (CPA) dialogue and consultation with local public administration (LPA);
- 2) state institutions dialogue and consultation with nongovernmental organizations (NGOs).

Regarding CPA consultation with LPA, even if the principle of consultation is established by law, it has no effect. In accordance with the European Charter of Local Self-Government, the Constitution and other laws of the Republic of Moldova, the local authorities must be consulted in due time and in an appropriate manner in the planning and adopting of normative and administrative decisions that impact the local authorities significantly. It is undeniable that the actuality and importance of effective consultation with local authorities is increasing in order to become an important evaluation criterion of international organizations. It is also evident, that central government authorities understand the importance of the issue, while also being pressured by international development partners [2, p. 24].

However, the situation in the field is still unsatisfactory, the formal action until the establishment of an effective dialogue needs many changes. For example, an important step in the dialogue institutionalization between central and local authorities would have been constituted by the creation of the Parity Commission on Decentralization (parity = the parties are in equal numbers), but the manner in which this structure was created, substantially reduced the benefit of its creation, especially compared with other countries' practices (fig. 2).

Regarding the Government's dialogue with NGOs, the authors can not fail to underline, that the mandatory condition for the proper functioning of NGO is its cooperation with state institutions.

Until 2006, the public authorities in Moldova have not proved to be sufficiently open in their relationship with civil society. By the end of 2005, however, several state institutions, firstly the Parliament and the Ministry of Foreign Affairs, have declared their intentions in order to institutionalize their cooperation with civil society.

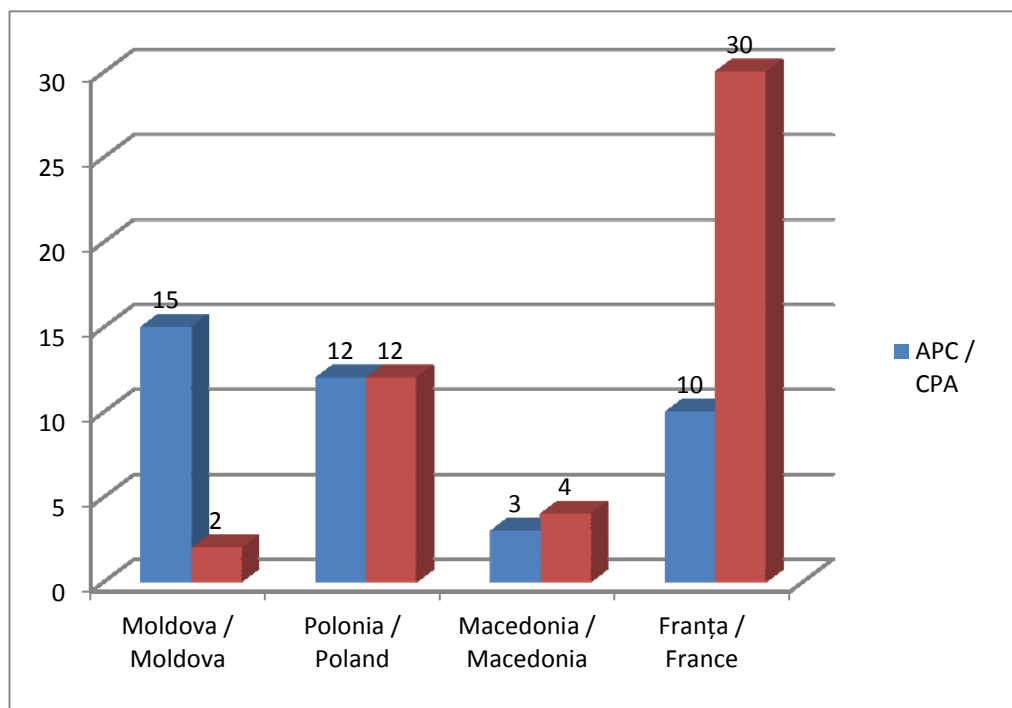

Figura 2. Raportul dintre numărul de membri din partea APC și APL în comisiile de paritate /
Figure 2. Relationship between the number of members from CPA and LPA in parity committees

Sursa / Source: Beschieru I. Mecanisme de consultare și dialog între Guvern și autoritățile publice locale. Chișinău: IDIS "Viitorul", 2009, p. 25.

În colaborare cu **Biroul Consiliului European de la Chișinău**, **Parlamentul R.Moldova** a aprobat Conceptul de cooperare cu Societatea civilă. În baza acestei Concepții, ONG-urile au obținut posibilitatea de a se implica direct în procesul legislativ printr-o serie de modalități: consilii de experți, consultări permanente, întruniri *ad-hoc*, audieri publice, conferință anuală. Chiar dacă mecanismul de cooperare între Parlament și societatea civilă pare destul de complex și eficient, acesta nu atinge, totuși, finalitățile stabilite inițial. Respectivul mecanism realizează parțial obiectivul de eficientizare a democrației participative și a procesului de luare a deciziilor. Acest lucru se datorează clauzei privind caracterul de *recomandare* pe care îl comportă contribuțiile organizațiilor neguvernamentale civile, obținute în cadrul procesului de cooperare. În pofida acestor deficiențe, continuarea funcționării acestui mecanism poate duce la socializarea procesului de luare a deciziilor și de elaborare a politicilor, contribuind astfel la promovarea democrației participative în R.Moldova [4, p.26].

Dacă informațiile de mai sus ne demonstrează că dialogul și consultarea (transparența în procesul decizional) în R.Moldova sunt caracterizate printr-o evoluție nesemnificativă la nivel central, atunci la nivel local ele „suferă” de o inerție cronică [15].

Deci, analiza efectuată ne permite să tragem concluzia că gradul de participare a cetățenilor la

Together with the **Council of Europe Office in Chisinau**, the Moldovan Parliament approved the Concept of cooperation with civil Society. Under this Conception, NGOs have obtained the opportunity to engage directly in the legislative process through a number of ways: councils of experts, permanent consulting, ad-hoc meetings, public hearings and annual conferences. Even if the mechanism of cooperation between Parliament and civil society seems quite complex and efficient, it does not achieve yet the purposes initially set. This mechanism achieves partially the goal to streamline participative democracy and to process decision-making. This is due to the clause regarding the *recommendation* character posed by civil NGOs contributions, obtained in the process of cooperation. In spite of these deficiencies, further continued operation of this mechanism can lead to the socialization process of decision-making and policy development, thereby promoting the participative democracy in the Republic of Moldova [4, p.26].

If the above information demonstrates that dialogue and consultation (transparency in decision making) in the Republic of Moldova are characterized by an insignificant evolution at central level, then at local level they "suffer" by chronic inertia. [15].

So, the analysis allows us to conclude that the participation of citizens in decision processes at the

procese decizionale la nivel central (nivelul de elaborare a politicilor publice) este redus sau chiar nesemnificativ. De aici apare întrebarea: ar fi oare cetățeanul mai satisfăcut de prestația factorilor de guvernare, dacă ar participa mai activ la viața publică, și care sunt factorii ce-l împiedică să facă acest lucru?

Analiza sociologică a proceselor politice și economice din țară, întreprinsă de Programul de cercetare a opiniei publice „**Barometrul Opiniei Publice din Moldova**”, a demonstrat că în societate a apărut o neîncredere evidentă față de aproape toate instituțiile sociale (cu excepția bisericii) [1, p.55].

Nimeni dintre primele persoane în stat nu se bucură de încrederea majorității alegătorilor. Neîncrederea totală a populației față de toate verigile puterii denotă atât funcționarea imperfectă a acestora, cât și nivelul scăzut de dezvoltare a proceselor democratice. În pofida nivelului înalt de nemulțumire, nu s-a semnalat încă o autoorganizare eficientă a populației. Oamenii nu încearcă să ia sub propriul control activitatea instituțiilor sociale, să realizeze libertățile democratice declarate. Majoritatea populației este convinsă că nu va fi în stare sub nicio formă să influențeze desfășurarea evenimentelor din stat. Marii majorități a cetățenilor le sunt, practic, străine căile juridic legale de autoorganizare, pârghiile de influență asupra puterii [12, p.239].

Neîncrederea populației față de instituțiile puterii a condiționat pasivitatea politică. Pasivitatea locuitorilor țării, refuzul de a-și folosi drepturile democratice, pot fi explicate, în multe privințe, prin situația economică nefavorabilă: sărăcie, situație tensionată pe piața muncii, frica de a rămâne fără mijloace de existență.

Cercetarea caracteristicilor vieții sociale în R.Moldova, realizată de **V. Mocanu și I. Mocanu** de la **Academia de Științe a Moldovei**, a demonstrat că sărăcia populației afectează toate laturile vieții sociale. În condiții de sărăcie, multe dintre procesele sociale nu evoluează cum ar trebui să evolueze. Cetățenii săraci din Moldova (iar aceștia constituie majoritatea, conform datelor statisticii de stat, 70% din populație – au venituri mai mici decât minimul de trai) se caracterizează printr-o serie de particularități care reflectă situația economică precară a acestora, în special:

- manifestă o neîncredere sporită față de toate instituțiile sociale, pasivitate socială, convingere în imposibilitatea principială de apărare, sub vreo oarecare formă, a propriilor interese; au pierdut speranța față de ajutorul de sus și față de faptul că puterea va lua în considerare „interesele poporului”;
- se confruntă foarte des cu problema obținerii informației; au mai rar posibilitatea de a citi cărți, ziare, de a privi

central level (at the level of making public policy) is low or even insignificant. Hence appears the question: would a citizen be more satisfied with the performance of governing factors if participating more actively in public life and what factors prevent him from doing so?

Sociological analysis of political and economic processes in the country, undertaken by the public opinion research program "**Barometer of Public Opinion from Moldova**" has shown that the society appeared to distrust most of all social institutions (except the church) [1, p.55].

No one of the first people within the state does enjoy of majority of voter's confidence. The total distrust of the population to all powers denotes so the imperfect functioning of them, as well as the low development of democratic processes. Despite the high level of dissatisfaction, an efficient self-organization of population was not reported, yet. People are not taking the activity of social institutions under their control, in order to achieve declared democratic liberties; most of people are convinced that they will not be able under any circumstances to influence the events within the state. For the great majority of the citizens, the statutory legal paths of self-organization and the influence levers on power are virtually foreign [12, p. 239].

Public distrust towards institutions conditioned political passivity. Passivity of the country's inhabitants, refusing to employ their democratic rights, can be explained in many aspects, through the unfavorable economic situation: poverty, the tense situation on the labor market, the fear of being without means of subsistence.

Research on the characteristics of social life in the Republic of Moldova, undertaken by **V. Mocanu and I. Mocanu** from the Academy of Sciences of Moldova, showed that the poverty of population affects all sides of society. Under the poverty conditions many social processes do not arise in the way that should work. Poor citizens of Moldova (and they constitute the majority; according to state statistics, 70% of the population, have incomes lower than the minimum consumption) are characterized by a number of features that reflect their precarious economic situation, in particular:

- show an increased distrust towards all social institutions, social passivity, belief that a principled defense in any form of their own interests is impossible; lost the hope for help from above and that those in power will consider the "interests of the people".
- Very often, they face the problem of obtaining information; they rarely have the opportunity to read books, newspapers, watch TV and listen to the radio, less often, use the Internet.

televizorul și audia radioul, utilizează mai rar rețeaua Internet;

- persoanele sărace își pun idealuri sociale deosebit de joase; majoritatea acestora privesc în viitor fără optimism, manifestând, astfel, neîncredere în ziua de mâine, fiindu-le proprii și alte trăsături sociale nefavorabile [12, p.241].

Totodată, în încercarea de a analiza satisfacția oamenilor cu calitatea vieții, situația din activitatea profesională umană (doar o parte a vieții omului) s-a dovedit similară cu situația reflectată în teoria factorilor duali (teoria motivațională) a lui **Frederick Herzberg (1958)**. Specificul conceptului său consta în faptul că, spre deosebire de concepția tradițională, potrivit căreia toți factorii pot determina atât satisfacții, cât și insatisfacții, E.Herzberg susține ideea că satisfacția în muncă este determinată numai de un anumit tip de factori, și anume: de cei intrinseci (autoactualizare, recunoaștere, munca pentru sine, responsabilitate, avansare), iar insatisfacția este produsă de factorii extrinseci motivatori (relațiile interpersonale, politica firmei, controlul, salariile, condițiile de muncă) [18].

În opinia autorilor, această teorie este orientată mai mult spre afirmarea discontinuității între factorii care provoacă satisfacție și cei care provoacă insatisfacție în activitatea profesională și nu contribuie la formarea unei viziuni integrale asupra satisfacției cu viața. Starea de satisfacție cu viața este privită în general ca *rezultat final al tuturor circumstanțelor* prin care trec oamenii în viață.

Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă realizează periodic (începând cu 2003) studii referitor la calitatea vieții, unde, pe lângă componentele bunăstării obiective (situația economică, locuri de muncă, locuințe, mediu înconjurător ș.a.), este analizată și bunăstarea subiectivă prin prisma satisfacției oamenilor cu calitatea vieții [19, p.18].

Prelevând din acest studiu indicii privind nivelul de satisfacție al oamenilor din țările europene cu calitatea vieții lor, pentru anii 2011-2012, aceștia au fost corelați cu unii indicatori care, în viziunea lor, caracterizează calitatea guvernării (guvernarea eficientă, calitatea reglementărilor) în aceeași perioadă în țările respective (tabelul 3).

Coefficienții de corelare obținuți a dependențelor dintre *nivelul satisfacției cu viața și eficiența guvernării* (0.5853; 0.578), precum și dintre *nivelul satisfacției cu viața și calitatea reglementărilor*, calculați în dinamică, ne demonstrează o dependență direct proporțională cu valorile destul de înalte ale interdependențelor factorilor cercetați. Se observă o mică descreștere a acestor dependențe, în 2012 față de 2011, care, în viziunea noastră, este o consecință a aprofundării crizei economice mondiale.

- Poor people put their social ideals extremely low; the majority of them look into the future without optimism, showing thus, no confidence in tomorrow and also other unfavorable social features [12, p.241].

However, in their attempt to analyze the people's satisfaction with quality of life, the authors found a similar situation in the professional activity of people (only a part of human life), namely, the situation reflected in the theory of dual factors (motivational theory) by **Frederick Herzberg (1958)**. Unlike the traditional understanding, the specifics of the concept lies in the fact that it considers all factors which can determine both satisfaction and dissatisfaction. E. Herzberg argues that job satisfaction is determined only by a certain type of factors and namely, intrinsic ones (self-actualization, recognition, work for itself, responsibility, advancement). Dissatisfaction is caused by extrinsic motivational factors (interpersonal relationships, company policy, supervision, salary, working conditions) [18].

From the author's point of view, this theory is more focused on affirming the discontinuity between the factors that cause satisfaction and dissatisfaction in professional activity, and does not contribute to the formation of a full life of satisfaction. The status of satisfaction with life is generally, *the final result of all circumstances* experienced by people in life.

The European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions carries out, periodically, (since 2003) studies on the quality of life, where, in addition to the components of welfare objectives (economic situation, employment, houses, environment, etc.), also the subjective well-being is analyzed through people's satisfaction with quality of life [19, p.18].

Taking indicators from this study regarding the level of people's satisfaction in European countries with their quality of life, for the period 2011-2012, the authors have correlated them with some indicators that characterize quality of governance (good governance, regulatory quality) in the same period in those countries (tab 3).

The correlation coefficients obtained of dependencies between the *satisfaction level with life and governance efficiency* (0.5853, 0.5786) as well as the *level of satisfaction with life and quality of regulations* (0.6448, 0.6287), calculated in dynamics, demonstrates us a proportional dependence with quite high values of interdependencies of investigated factors. There is a slight decrease of these dependencies in 2012 compared to 2011, which, according to the authors, is a result of the deepening economic crisis.

Tabelul 3 / Table 3

Dependențele dintre satisfacția cu Calitatea vieții și satisfacția cu Calitatea guvernării în țările europene, 2011-2012 /
Relationship between satisfaction with Life Quality and Governance Quality in European countries, 2011-2012

Nr. d/o / No. a/o	Țara / Country	Nivelul satisfacției cu calitatea vieții 2011-2012 / Level of satisfaction with life quality 2011-2012	Eficiența guvernării / Efficiency of governance		Calitatea reglementărilor / Quality of regulations	
			2011	2012	2011	2012
1.	Bulgaria / Bulgaria	5.6	60	60	71	69
2.	Ungaria / Hungary	5.8	72	71	81	79
3.	Elveția / Switzerland	6.2	98	98	95	95
4.	Cehia / Czech Republic	6.4	78	77	85	81
5.	România / Romania	6.7	45	44	74	69
6.	Italia / Italy	6.8	66	66	75	75
7.	Polonia / Poland	7.1	72	72	79	78
8.	Germania / Germany	7.2	91	93	93	92
9.	Franța / France	7.2	88	88	84	83
10.	Marea Britanie / Great Britain	7.3	92	92	95	95
11.	Estonia / Estonia	7.4	82	78	91	90
12.	Spania / Spain	7.5	82	82	82	78
13.	Luxemburg / Luxembourg	7.7	95	95	99	97
14.	Finlanda / Finland	8.0	100	100	98	98
15.	Danemarca / Denmark	8.2	99	99	99	98
	Coeficienții de corelare a CG și CV / Correlation coefficient between LQ and Governance Quality	-	0.5853	0.5786	0.6448	0.6287

Sursa: elaborat de autori în baza surselor [19] și [20]. /

Source: developed by the authors based on sources [19], [20].

Acest fenomen se explică, pe de o parte, prin aceea că nivelul de trai scăzut afectează sentimentele subiective ale oamenilor față de viața proprie în ansamblu și față de diferitele aspecte ale acesteia, iar pe de altă parte, prin exigențele celor asigurați din punct de vedere economic față de alte valori, îndeosebi cele imateriale, intangibile. Totodată, situația în care cetățenii din diferite țări reacționează în mod diferit la condiții materiale similare reflectă faptul că evaluările pe care le fac se bazează și pe așteptări și valori, precum și pe experiențele trecutului.

3. Concluzii. În urma analizei efectuate, situației privind satisfacția cu calitatea vieții în RM, putem conchide că în relația dintre satisfacția oamenilor cu calitatea vieții și calitatea guvernării persistă relația: calitatea vieții și satisfacția cu aceasta depind direct de unii factori ai calității guvernării (calitatea infrastructurii, calitatea serviciilor publice, libertatea de exprimare, ș.a.). Evident că, în unele cazuri ale instabilității economice, este greu de determinat dependența dintre calitatea guvernării și calitatea vieții omului. În aceste cazuri, trebuie să ne

The extremities are the exception of the trend: economically poor and rich countries. This phenomenon can be explained, on the one hand, in that the low standard of living affects adversely the subjective feelings of people towards their own life as a whole and to its various aspects, on the other hand, through the exigencies of the economically secure than other values, especially those immaterial and intangible (tab.3). At the same time, the situation when people from different countries respond differently to similar material conditions reflect the fact that the assessments they make is also based on expectations and values, as well as past experiences.

3. Conclusion. The authors claim, that there is a relationship between people's satisfaction with life quality and quality of governance: LQ and people's satisfaction depend directly on some factors of governance quality (quality of public services, freedom of speech, ensuring good business climate, etc.). It is obvious, that in some cases of economic instability it is difficult to determine the palpable dependence between the quality of governance and the quality of human life.

referim preponderent la sfera de responsabilitate a guvernului, de exemplu: guvernul este direct responsabil de calitatea serviciilor publice prestate, de consecințele politicilor publice elaborate și implementate, deși nu poate fi responsabil pentru autorealizarea personală a fiecărui om.

Deci, satisfacția populației R.Moldova cu calitatea vieții este influențată în mare măsură de calitatea guvernării, în general, și de politicile socio-economice, în special, care contribuie la formarea condițiilor pentru o viață bună. Este evident faptul că ameliorarea calității guvernării are impact pozitiv asupra percepției populației a calității vieții. Populația va avea mai multă încredere în instituțiile statului, dacă va beneficia de respectarea legislației, a drepturilor și libertăților, de o tratare echitabilă, de transparență și de participativitate. Aceasta din urmă este o pârghie importantă pentru ridicarea nivelului satisfacției cetățeanului cu calitatea vieții sale, căci atunci când omul face parte dintr-un proces, el este mult mai conștient de importanța și dificultatea acestuia, precum își poartă și responsabilitatea pentru succesul procesului în întregime.

În același timp, afirmăm cu certitudine că oamenii trebuie să fie conștienți de limitele responsabilității guvernului și să nu pună toate eșecurile din viața lor personală pe seama calității guvernării. Până la urmă, într-un stat democrat, fiecare cetățean este stăpânul propriului destin și poartă responsabilitate civică pentru autorealizarea sa, inclusiv prin participarea activă la viața socială.

In these cases we must refer preponderantly the government responsibility, for example: the government is directly responsible for the quality of public services, the consequences of developed and implemented public policies and cannot be responsible for the fulfillment of each human being.

So, the population's satisfaction of the Republic of Moldova with LQ is greatly influenced by the quality of governance in general, and by socio-economic policies in particular, that contribute to better living conditions. It is obvious, that improving the quality of governance has a positive impact on the people's perception of their LQ. The population will have more trust in state institutions, benefiting from law compliance, rights and freedoms, equitable treatment, transparency and citizen participation. This latter is an important lever in increasing citizen's satisfaction with LQ, because when a man is a part of a process, he is more aware of its importance and difficulty, as well as he carries the responsibility for the entire success of the process.

At the same time, the authors affirm with certainty that people should be aware of the limits of government responsibility and not attribute all failures in their personal life to governance quality. Eventually, in a democratic state every citizen is the owner of his fate and he is responsible civic for his personal fulfillment, including his participation and success in social life.

Referințe bibliografice / Bibliographic references:

1. Barometrul de Opinie Publică. Republica Moldova, aprilie 2013. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2013, 119 p.
2. BESCHIERU, I. *Mecanisme de consultare și dialog între Guvern și autoritățile publice locale*. Chișinău.: IDIS "Viitorul", 2009, 39 p.
3. *Buna guvernare la români. Principii, metodologie și studii de caz*. București, 2007, 42 p. http://www.apubb.ro/wp-content/uploads/2011/02/Buna_guvernare_la_romani.pdf
4. CENUȘA, D. *Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană: document accesibil publicului (etapa II)*. Raportul Analitic de Politici Publice: Consolidarea societății civile din Republica Moldova. Chișinău: "Bons Offices", 2007, 57 p.
5. COSTANZA, R., et al. *Integrative Approach to Quality of Life Measurement*, Research, and Policy, S.A.P.I.E.N.S, Vol.1/No.1, 2008.
6. GOROBIEVSCHI, S. *Elaborarea conceptului managementului calității*. *Economica*, nr. 2(76), 2011. Chișinău: ASEM, 2011, p.26-39.
7. GOROBIEVSCHI, S. *Evoluția conceptului și metodelor de evaluare a calității vieții*. În: *Economica*, nr.1(83), 2013. Chișinău: ASEM, 2013, p.7-24.
8. *Guvernarea Europeană. Carta Albă*. Coord. ed. în limba română: dr. Liviu Mureșan. București, Fundația EURISC, 2001. 45 p.
9. *Human Development Report 2013. Human Progress in a Diverse World*. UNDP, New York, NY 10017, USA, 2013, 28 p.
10. JURAN, J.M. *The Quality Trilogy. A Universal Approach to Managing for Quality*. Paper presented at the ASQC 40th Annual Quality Congress, Anaheim, California, May 20, 1986. http://ro.wikipedia.org/wiki/Calitatea_vie%C8%9Bii, navigat 10.01.2014.
11. KAUFMANN, D., KRAAY, A., MASTRUZZI, M. *Governance Matters IV: New Data, New Challenges*. The World Bank, May 2005.
12. MOCANU, V., Mocanu I. *Caracteristici ale vieții sociale în Republica Moldova*. În: *Calitatea vieții*,

- XX, nr. 3-4, ICCV, 2009, p. 225–242.
13. Planul de Acțiuni Republica Moldova – UE, http://www.europa.md/upload/File/box-edreapta/raport_independent.doc, vizitat 09.03.2014.
 14. Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova. Integrarea Europeană: LIBERTATE, DEMOCRAȚIE, BUNĂSTARE 2011-2014. <http://gov.md/doc.php?l=ro&idc=445&id=3729>, vizitat 09.03.2014.
 15. SPINEL, V. (coord.) *Accesul la informație și transparența în procesul decizional: evoluție și ... inerție*. Raport anual de monitorizare, 2011. 310 p. <http://www.acces-info.org.md>
 16. <http://dexonline.ro/definitie/calitate>
 17. <http://www.oecdbetterlifeindex.org>, vizitat 12.03.2014.
 18. <http://www.leaders.ro/teoria-factorilor-duali-herzberg/>, vizitat 10.03.2014.
 19. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1264.htm>, vizitat 12.03.2014 Third European Quality of Life Survey – Quality of life in Europe: Impacts of the crisis, Publications Office of the European Union, Luxembourg, Eurofound, 2012, 168 p.
 20. <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#reports>, vizitat 12.03.2014